

Mál nr. 226/2019

M og
V v/ brunatryggingar húseignar og innbústryggingar.Ágreiningur um bótaskyldu vegna tjóns af völdum bruna í húsi.**Gögn.**

Málskot, móttakið 1.7.2019, ásamt fylgigögnum og síðari athugasemdum.
Bréf V, dags. 19.7.2019, ásamt fylgigögnum.

Málsatvik.

Aðfaranótt 17. janúar 2019 kviknaði í kjallara í húsinu A í eigu M í tilteknu sveitarfélagi. Í skýrslu lögreglu um brunan segir að miklar skemmdir hafi verið sjáanlegar í kyndiklefa sem er á hægri hönd þegar komið er inn í kjallarann. Miklar skemmdir hafi verið sjáanlegar í kjallaranum af völdum reyks og hita auk þess sem mikinn reyk hafi lagt um efri hæðir hússins.

Samkvæmt gögnum málsins mun A hafa verið byggt árið 1911 úr steini og skúr úr timbri byggður við það árið 1955. M keypti A samkvæmt fyrirliggjandi kaupsamningi, dags. 1. ágúst 2014.

Hinn 13. september 2016 var gerð af hálfu rafmagnssviðs Frumherja svonefnd skýrsla um neysluveitu vegna A. Lýtur skýrslan að raforkuvirki hússins og eru gerðar athugasemdir við það í 31 lið. Þar af varða 18 þeirra aðaltöflu í kjallara, tíu athugasemdir varða lagnir almennt á efri hæðum og í risi og þrjár athugasemdir lúta svo að lögnum í kjallara. Síðastgreindu athugasemdirnar varða í fyrsta lagi „strengrennur (leiðslurennu)“, en þar er gerð svofelld athugasemd: „Taugar sem eingöngu eru með rekstrareinangrun (ídráttartaugar) eru lagðar í strengjarennur. *Tilvísun* 510,3, 511.1, 512, 522. Lagning eða festing strengrenna er ófullnægjandi.“ Í öðru lagi er gerð athugasemd við „ídráttartaugar“ með svofelldri athugasemd: „Ídráttartaugar eru lagðar utan á veggjum og loftum. Áverkahætta. Varanlegar fastalagnir vantar. *Tilvísun* 512, 521, 522, 2.8 í *rur*. Rangt efnisval eða rangur frágangur á taugum og tengingum.“ Í þriðja lagi er gerð athugasemd við „strengjalagnir“ með svofelldri athugasemd: „Strengjalagnir eru lausar og ófrágengnar. Varanlegan frágang vantar á lagningu strengja. *Tilvísun* 522.8 526. Festing strengja ófullnægjandi (togf. vantar).“

Í kjölfar brunans var óskað eftir aðkomu Mannvirkjastofnunar vegna rannsóknar á brunanum. Í rannsóknarskýrslu stofnunarinnar, dags. 12. febrúar 2019, segir að eldsupptök hafi verið í gömlum kyndiklefa í kjallara hússins. Þar hafi loftaklæðning brunnið og einnig hilla með málningarvörum, en aðrar skemmdir hafi mestmegnis verið eftir reyk, hita og vatn. Þá segir að í skjalakerfi stofnunarinnar hafi fundist skoðunarskýrsla frá 2015 þar sem alvarlegar athugasemdir hafi verið gerðar við frágang raflagna í A og ekki hafi verið að sjá að neinar úrbætur hafi farið fram þrátt fyrir að eiganda hafi verið sent afrit af skoðunarskýrslunni og honum gerð grein fyrir ábyrgð og hann hvattur til lagfæringa sem fyrst. Í tengslum við rannsókn Mannvirkjastofnunar á upptökum eldsins voru teknar til frekari rannsóknar „leifar af tengli klóm og leiðurum sem verið höfðu í rýminu“. Varðandi rannsókn á þessum sýnum segir í skýrslunni að við skoðun á þeim hafi ekkert afgerandi leitt í ljós, en tengillinn hafi hitnað mikið af eldi og skemmst þannig að næstum ómögulegt hafi verið að sjá hvort yfirhitnun hafi orðið á honum. Einnig hafi klær verið illa farnar og erfitt að ákvarða út frá skemmdum á þeim hvort eldsupptök hafi verið í þeim. Hafi skemmdirnar verið líkari utanaðkomandi hitaskemmdum. Niðurstaða skýrslunnar er svohljóðandi:

„Eftir að hafa farið yfir gögn, myndir og brunasýni þá virðast standa eftir tveir möguleikar þ.e. að eldsupptök sé í/við hillu sem í voru málningarvöru og raflögn á bak við (þar er greinilegasti brunaferillinn) svo og í tengli/klóm í lofti fyrir ofan og framan þessa sömu hillu.

Sjálfsíkvikun vegna málningar og/eða annarra efna í hillu í rýminu er möguleiki en ekkert fannst sem styður þá tilgátu, sú málning sem fannst virtist vera vatnsmálning. Kjallarinn var læstur og fundust ekki ummerki sem gætu bent til íkveikju. Miðað við ástand raflagna þá þykir líklegast að bilun í þeim vegna rangrar uppsetningar og/eða viðhaldsleysis hafi orsakað eldsvoðann og að eldsupptök hafi verið í eða við málningarhillu.“

Fyrir liggur rannsóknarskýrsla lögreglunnar á Vestfjörðum um brunann, dags. 25. mars 2019. Í skýrslunni er gerð grein fyrir aðstæðum og störfum lögreglunnar á vettvangi þegar eldurinn kom upp, rannsókn Mannvirkjastofnunar auk þess sem aflað var upplýsinga, m.a. hjá eiginkonu M, um aðstæður í kyndiklefanum. Í símaskýrslu hennar hjá lögreglu kom fram að þau hafi ekkert átt við rafmagn í húsinu. Þá kvað hún að í rými því sem eldur var hvað mestur hafi þau verið í loftinu og þurft hafi að stinga rafmagnssnúru í samband til að kveikja á henni. Tengill fyrir innstunguna hafi verið staðsettur í lofti fyrir miðju rétt hjá perunni. Kvað hún þessa ljósaperu hafa verið það eina sem hafi verið rafmagnstengt í kjallaranum. Í niðurstöðukafla skýrslunnar segir að engin ummerki hafi fundist um að eldur hafi kviknað af mannavöldum. Þá segir að ætla megi að eldur hafi kviknað út frá rafmangi og er í því efni vísað til fyrrgreindrar skýrslu Mannvirkjastofnunar.

Við brunann urðu skemmdir á sjálfri húseigninni auk þess sem skemmdir munu hafa orðið á innbúsmunum í eigu M. Af því tilefni hefur M krafist bóta úr brunatryggingu fasteignarinnar og innbústryggingu hjá V. V hefur viðurkennt bótaskyldu úr báðum vátryggingunum en telur að skerða beri bæt看 um 50%. Telur félagið með vísan til skýrslu Mannvirkjastofnunar að M hafi brotið gegn 2. mgr. 23. gr. laga nr. 75/2000 um brunavarnir þar sem segir að eigandi og eftir atvikum forráðamaður mannvirkis beri ábyrgð á eigin brunavörnum, að þær séu virkar og að haft sé reglubundið eftirlit með þeim. Jafnframt sé þeim skylt að hlíta fyrir mælum eftirlitsmanna sveitarfélaga og opinberra stofnana um úrbætur sem eiga sér stoð í lögum og reglugerðum um brunavarnir, byggingarmál, öryggismál, hollustuhætti og mengunarvarnir og eiturefni og hættuleg efni. Einnig hefur V vísað til varúðarreglu í skilmálum sínum fyrir brunatryggingu húseigna þar sem segir að vátryggðum beri að sjá um að umbúnaður á vátryggingarstað sé í fyllsta samræmi við reglur í gildandi lögum og reglugerðum á hverjum tíma, eftir því sem við á, svo og að vátryggðum beri að fara eftir fyrir mælum eða athugasemdum frá opinberum eftirlitsstofnunum svo sem Brunamálastofnun og Löggildingarstofu. Enn fremur telur V að tjóninu hafi verið valdið af stórkostlegu gáleysi, sbr. 2. mgr. 27. gr. laga nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga sem og að hann hafi ekki gætt skyldu sinnar til að hindra vátryggingaratburð samkvæmt 1. mgr. 28. gr. sömu laga.

Álit.

Skoðunarskýrsla Mannvirkjastofnunar frá 2015 með alvarlegum athugasemdum við frágang raflagna í A liggur ekki fyrir í málinu né heldur nein gögn um að hún hafi verið kynnt M. Við svo búið og gegn andmælum M telst ósannað að raflagnir í A hafi verið skoðaðar af hálfu Mannvirkjastofnunar á árinu 2015 og M hafi verið gerð grein fyrir athugasemdum sem þá áttu að hafa verið gerðar við ástand raflagna í húsinu. Á hinn bóginn liggur fyrri ítarleg skýrsla um ásigkomulag raflagna í A sem unnin var af Frumherja í september 2016, þar sem m.a. eru gerðar athugasemdir í þremur liðum við ástand raflagna í kjallaranum, líkt og áður getur. Önnur gögn um ástand raflagna í kjallaranum, þ. á m. í því rými þar sem eldsupptök voru, liggja ekki fyrir í gögnum málsins. Óumdeilt er að skýrsla Frumherja var kynnt M og ekkert mun hafa verið unnið við raforkuvirki A eftir að skýrsla þessi var gerð.

Samkvæmt 26. gr. vátryggingarsamningalaga getur vátryggingafélag gert fyrirvara um að það skuli laust úr ábyrgð í heild eða að hluta ef varúðarreglum er ekki fylgt. Slíkan fyrirvara getur félagið þó ekki borið fyrir sig ef ekki er við vátryggðan að sakast eða sök hans er óveruleg eða það að vátryggingaratburður hefur orðið verður ekki rakið til brota hans. Þótt félagið geti samkvæmt þessari grein borið fyrir sig að varúðarreglum hafi ekki verið fylgt má samt leggja á það ábyrgð að hluta með hliðsjón af því hvers konar varúðarreglu var ekki sinnt, sök vátryggðs, hvernig vátryggingaratburð bar að og atvikum að öðru leyti.

Í 12. tölulið 2. gr. laganna um vátryggingarsamninga, sbr. 2. gr. laga nr. 61/2019 um breytingu á þeim, er skilgreint í þremur staflíðum hvað felst í varúðarreglum. Samkvæmt staflíð c eru varúðarreglur fyrir mæli í vátryggingarsamningi um að vátryggður eða aðrir skuli við notkun, geymslu eða viðhald vátryggðs hlutar framkvæma það með tilteknum hætti. Varúðarregla sem lýtur að viðhaldi húseignar verður samkvæmt þessu að vera skýr og alveg ljóst til hvers sé ætlast af vátryggingartaka svo vátryggingafélag geti borið það fyrir sig ef út af er brugðið, þ. á m. hvað laga- eða stjórnvaldsreglum honum beri að hlíta.

Í fyrri málslið varúðarreglu þeirrar sem er að finna í skilmálum brunatryggingar húseignar hjá V segir að vátryggðum beri að sjá um að umbúnaður á vátryggingarstað sé í fyllsta samræmi við reglur í gildandi lögum og reglugerðum á hverjum tíma, eftir því sem við á. Í engu er þess getið hvaða lög eða

reglugerðir það eru sem M bar að hlíta á grundvelli þessarar varúðarreglu. Verður að telja varúðarregluna það almenna og óskýra að V getur ekki borið hana fyrir sig gagnvart M. Samkvæmt síðari málslið varúðarreglunnar ber váttryggðum að fara eftir fyrirmælum eða athugasemdum frá opinberum eftirlitsstofnunum svo sem Brunamálastofnun og Löggildingarstofu. Líkt og áður getur liggja ekki engin fyrirmæli fyrir eða athugasemdir frá Mannvirkjastofnun varðandi raforkuvirki í A. Einu athugasemdirnar sem liggja fyrir um raforkuvirkið er að finna í fyrrgreindri skýrslu Frumherja hf. Af gögnum málsins verður ekki annað ráðið en Frumherji hf. sé hlutafélag í einkaeigu en ekki opinber eftirlitsstofnun eins og áskilið er svo V geti borið fyrir sig þessa varúðarreglu. Í ljósi þessa getur V ekki byggt skerðingu á bótum til M á grundvelli þeirra varúðarreglna sem að framan greinir.

Í skýrslu Frumherja hf. er ekki að sjá að krafist hafi verið úrbóta vegna þeirra athugasemda sem fram koma í skýrslunni eða bent á að eldhætta gæti stafað af orkuvirki hússins í því ástandi sem það var. Með tilliti til þessa verður ekki talið að sýnt hafi verið fram á að M hafi mátt gera sér grein fyrir að meiri eldhætta væri í húsinu en almennt má gera ráð fyrir í gömlu húsum eins og hér um ræðir. Telst því einnig ósannað að tjón það sem varð í eldsvoðanum megi rekja til stórkostlegs gáleyisis M.

Samkvæmt 1. mgr. 28. gr. laga um váttryggingarsamninga skal váttryggður gera það sem með sanngirni er unnt að ætlast til af honum til að hindra eða takmarka tjón sé yfirvofandi hætta á að váttryggingaratburður verði, eða ef hann er orðinn. Engin haldbær rök hafa komið fram af hálfu V um að eldsvoðann megi rekja til þess að M hafi vanrækt skyldur samkvæmt þessu lagaákvæði. Skerðing bóta verður því ekki byggt á þessu lagaákvæði.

Að öllu framangreindu virtu eru ekki efni til að skerða bætur sem M á rétt á úr brunatryggingu A. Af hálfu V hefur ekki verið byggt á neinum varúðarreglum í innbústryggingu þeirri sem M krefst bóta úr. Þá á hið sama við um þessa váttryggingu og brunatryggingu húseignarinnar að tjónið verður ekki rakið til stórkostlegs gáleyisis M eða að hann hafi vanrækt skyldur sínar samkvæmt 1. mgr. 28. gr. laga um váttryggingarsamninga. Eru því heldur ekki efni til að skerða bætur úr þessari váttryggingu. M telst því eiga óskertan rétt til bóta úr lögboðinni brunatryggingu A og innbústryggingu sinni hjá V.

Niðurstaða.

M á óskertan rétt til bóta úr brunatryggingu húseignar og innbústryggingu hjá V.

Reykjavík, 29. ágúst 2019.

Sóley Ragnarsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.